

Dansk Ornitologisk Forening - lokalafdelingen for Østjylland

Beretning for 2010

Årets gang i Østjylland

Det største hit i Østjylland i 2010 var uden tvivl den Gråvingede måge, der dukkede igen ved Brabrand sø den 15. feb. Senere flyttede den til Aarhus Havn, hvor den kunne ses måneden ud. Den 27. august dukkede den igen op i Aarhus Havn, hvor den med mellemrum blev set året ud. I alt er den indberettet over 100 gange af observatører fra hele landet.

Andre bemærkelsesværdige observationer i Østjylland 2010 var topskarv ved Gjerrild, tredækkere i Lyngbygårds Ådal i efteråret, fotodokumenterede silkehejre og sølvhejre, biæder på Samsø og thorshane ved Grenå.

Markpiberen holder tilsyneladende stand på Anholt med det yderste af en vingespids, og engsørerne fortsætter med at give masser af fugle, f.eks.

hvidvinget terne i Årslev Engsø. For 2. år i træk var der to havørnepar i DOF Østjyllands område, hvoraf kun det ene lykkedes, og fik to unger på vingerne. Også de røde glenter havde et godt år, og der yngler nu over 10 par i Østjylland. Det lader også til at blåhalsen måske vil til at yngle i Østjylland!

Med en forårsfugl ved Randers og fangst af en hun med rugeplet ved Brabrand sø d. 24. juli er der noget der tyder på det. Alle fundene kan ses i DOFbasen.

Ture og Møder.

Der har i vinterhalvåret været afholdt 6 tirsdagsmøder + julemødet.

Lokale ture i DOF Østjyllands område	45
Trækfuglenes dag	4
Flerdagsbusture (Hornborgasjön og Falsterbo)	2
<u>Fuglepigerne</u>	<u>12</u>
<u>I alt afholdte ture</u>	<u>61</u>

Nogle af turene er afholdt i samarbejde med andre. F.eks. Naturvejledere, kommuner, Molslaboratoriet og Fugleværnsfonden.

Desuden er enkelte andre foreningers offentlige ture publiceret på DOFOJ.DK.

En trist nyhed i 2010 var beskeden om at Fuglepigerne nedlagde sig selv som officiel DOF-gruppe. Heldigvis har lokale kræfter fortsat arbejdet, så her i Østjylland bliver der fortsat arrangeret ture af og for fuglepigerne.

Medlemsstatus.

2010 blev et rigtig godt år med stor medlemsfremgang både på landsplan og i DOF Østjylland.

Dog ser juniormedlemmer ud til at være en uddøende race.

											31-12
Medlemskategori	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kernemedlem	693	700	719	714	780	773	742	769	757	738	745
Senior*	92	101	108	98	-*	-*	-*	-*	-*	-*	-*
Husstandsmedlem	59	62	63	67	74	80	84	92	98	97	109
Juniormedlem	31	33	30	26	23	22	18	17	11	9	5
Medlem (tidl. Støttemel.)	121	146	249	209	408**	288	312	423	456	504	607
Total	996	1042	1169	1114	1285* *	1163	1158	1301	1322	1348	1466

*Senior-medlemsskabet er afskaffet fra og med 2004. ** tallet for 2004 er incl. Kampagnegratister

Søravnen

I 2010 er der kun udsendt et nummer af Søravnen. Det er sendt til alle kernemedlemmer.

Det gælder derfor om at holde øje med hjemmesiden, hvor ture og møder løbende bliver publiceret. Medlemmer uden internet kan stadig rekvirere lister over ture og møder.

Naturpolitisk Udvalg 2010

af Peter Lange

Udvalget har holdt 4 møder i 2010 – alle på Naturcenter Sølyst. Et af møderne var et temamøde, hvor Peter Lange fortalte om miljøgodkendelser af landbrug. Vi har været mellem tre og 7 deltagere ved møderne i 2010.

DOF Østjylland har som høringsberettiget organisation i årets løb modtaget over 1000 henvendelser fra kommuner, miljøcentre og miljøministeriet, med afgørelser, dispensationer, tilladelser, lokalplaner og kommuneplaner til gennemsyn. Det er så mange afgørelser, at vi nok ikke i alle tilfælde har overkommet at få læst det hele. En del af det fremsendte har åbenlyst ikke meget relevans for DOF, f.eks. zonelovstilladelser til tilbygning på huse, men andre afgørelser, f.eks. de mange miljøgodkendelser af landbrug efter husdyrbrugsloven, er så komplekse, at langt de fleste kommuneaktive formentlig ikke kan overskue sagen.

Den type af sager, hvor vi oftest får henvendelser fra borgere, drejer sig om tilladelser til opstilling af vindmøller. Vi har i årets løb fået henvendelser fra borgere i både Norddjurs, Favrskov, Randers og Syddjurs Kommune, der ønskede at DOF skulle klage eller støtte deres klager over planer om opstilling af nye store vindmøller. Vi har drøftet problematikken i udvalget, og er enige om at vi ikke klager over nye vindmøller, medmindre vi vurderer at der konkret er fare for sjældne ynglefugle i området, f.eks. ved at der yngler rød glente meget tæt på (under 1 km. fra) vindmøllerne, eller det er et område,

med regelmæssig forekomst store flokke af rastende fugle, f.eks. hjejler eller gæs og svaner.

DOF Østjylland har ikke påklaget afgørelser til Naturklagenævnet i 2010.

Flg. personer har repræsenteret DOF Østjylland i råd, nævn, og møder i 2010:
Jens Kirkeby deltager som rep. for DOF i "Brugerråd for Gudenåen".

Andreas Winding: Grønt råd i Silkeborg Kommune.

Steen Hansen & Peter Lange: Grønt råd i Skanderborg Kommune.

Arne Højgård: Grønt Råd i Odder Kommune.

Morten Jenrich Hansen: Grønt råd i Århus Kommune.

Svend Møller Jensen: Grønt Råd i Favrskov Kommune.

Lars Tom-Petersen: Grønt Råd i Randers Kommune.

Jens Bonde: Grønt Forum i Norddjurs Kommune.

Joy Klein: Grønt råd i Syddjurs Kommune.

Mogens Wedel-Heinen: Grønt Råd i Samsø Kommune.

Ole Bøgh Vinther: Friluftsrådet Århus Bugt kredsen. (Århus, Odder, og Samsø kommuner)

Jens Bonde: Friluftsrådet Kreds Østjylland (Norddjurs, Syddjurs, Randers, og Favrskov kommuner)

Det har desværre ikke været muligt at finde interesserede DOF'ere til de øvrige kredse i Friluftsrådet.

I juni deltog 6 personer fra Østjylland i naturpolitisk kursus, som DOF i årets løb har tilbudt alle lokalafdelinger. Mødet fandt sted på Skillingbro Naturcenter i Nordjylland, og formålet var bl.a. at opkvalificere deltagerne til at blive bedre til at tackle de mange afgørelser, der kommer fra kommunerne, heriblandt miljøgodkendelser af landbrug. Desuden skulle kurset forberede deltagerne på den snarlige offentliggørelse af forslagene til vand- og naturplaner.

Disse blev offentliggjort i oktober, med et halvt års høringsfrist. Her i Østjylland bliver der caretakerne, bakket op af naturpolitisk udvalg, der kommer til at udfærdige høringsvarene. Der er møde på Sølyst på tirsdag d. 2. marts herom.

Set og sket i kommunerne 2010 – skrevet af eller med bidrag fra kommunekontaktpersonerne

Favrskov Kommune – af Svend Møller Jensen

Peter Hjeds og jeg har afholdt 12 såkaldte Favrskovture med fra 1 til ca.30 deltagere. Turene starter på skift fra Kulturhuset (Hinnerup), Sløjfen (Hadsten) og Inside (Hammel).

Særlige afgørelser i kommunen: Planer om nye vådområder er langt fremme ved Vissing Enge nær Hadsten, hvor landbrugsjord omdannes til lavvandet sø for at reducere nitrat mængden til Randers Fjord. Der er også mulighed for et fugletårn her, så man kan overskue lokaliteten, som er kommunens bedste for trækkende hjejler, som raster her. I Alling Ådal er et projekt med regulering af åen med periodevise oversvømmelser også langt fremme.

Sjældne fugle: Favrskov Kommune var i 2010 glentens kerneområde i Østjylland, idet vi lokaliserede 4 par og det reelle antal par var sandsynligvis 5 - 6 par.

Norddjurs Kommune – af Jens Bonde

I årets løb er der sket en reorganisering af grønt råd, der i Norddjurs Kommune kaldes Grønt Forum

Caretakergruppen ved Randers-Mariager Fjord, udfører fortsat koordinerede tællinger i hele Fuglebeskyttelsesområdet 2-3 gange årligt. Resultaterne kan ses i dofbasen og på IBA hjemmesiden for området.

DOF deltog i foråret i Fjordens Dag, da Jens Bonde og Kurt Strebel fremviste fugle ved Udbyhøj Syd. (Både levende og udstoppede).

Jeg har deltaget i et offentligt møde om Naturpark Randers Fjord. Jeg er enig med Lars Tom Petersen (se under Randers Kommune) i at oplægget mest drejer sig om udnyttelse og ikke om beskyttelse af området omkring fjorden.. Der var på forhånd lagt op til følgende 5 arbejdsgrupper: Friluftsliv på vand, Friluftsliv på land, Erhverv og turisme, Fiskeri, De gode historier. Jeg foreslog derudover en gruppe, som kom til at hedde: Beskyttelse og udvikling af naturindhold, som jeg har tilmeldt mig.

Der har også i Norddjurs været henvendelser fra borgere, som ikke ønsker vindmøller opstillet i deres "baghave", men det har ud fra fuglemæssige betragtninger har været svært at argumentere imod de foreslåede placeringer.

Odder Kommune – af Arne Højgård

Odder kommune har planer om at etablere et vådområde i Ådalen omkring Rævs Å og Odder Å mellem Norsminde Fjord og Odder by. Kommunen har foreløbig fået tilsagn om midler til forundersøgelse. Forundersøgelsen skal afdække, hvor og hvordan der mest hensigtsmæssigt kan etableres

vådområder, herunder inddrage forskellige hensyn som effektivitet i kvælstofreduktion, anlægsudgifter, sårbar natur og vandløb. Det grønne råd holdes løbende informeret om og inddrages i forløbet.

Der foregår fortsat sonderinger for at få genrejst et Fugletårn på Alrø. En interesseret lodsejer er kontaktet af kommunen ultimo 2010 for afklaring af mulig placering af fugletårn.

Jeg har været turleder på en tur til Norsminde Fjord i Nov. 2010, hvor der deltog

8-10 personer.

Der er afholdt 2 møder i det grønne råd (april og nov.). Jeg deltog ikke i april mødet, da jeg ufrivilligt opholdt mig i Polen pga. askeskyen.

Fuglekasseinitiativet der vil opsætte redekasser i kommunens naturområder og parker, er startet i 2010 på initiativ af Lars fra DN. Jeg forventer selv at deltage i projektet, som starter med et "bygge"-møde d. 26/2.

DOF havde en stand ved sommermarkedet i den Økologiske have, hvor der blev delt flyers ud og tegnet prøvemedlemskaber.

Randers Kommune – skrevet af Peter Lange og Lars Tom-Petersen

Lars Tom-Petersen er fortsat DOFs rep. i det grønne råd i Randers Kommune. Desuden er Lars blevet valgt som formand for Aage V. Jensens Fondes naturråd for fondens ejendomme ved Randers, AVJNF Gudenåenge.

I løbet af 2010 er Norddjurs og Randers Kommuner, LAG Randers, LAG Djursland, VisitRanders og Destination Djursland gået sammen om at danne Naturpark Randers Fjord. LTP har deltaget i et møde og givet udtryk for, at vi ikke synes, det har meget med naturpark at gøre, da der ikke er noget om naturforbedringer, som der jo kan være stort behov for ved fjorden. Derimod er der masser af idéer, som kan belaste den natur der er yderligere. Så det er flot at kalde det "Naturpark". Men jeg har også sagt, at vi naturligvis gerne deltager i drøftelser om tiltag, som (måske i en fjern fremtid) kan kvalificere området til at blive kaldt naturpark. Efter mødet er der nedsat en række arbejdsgrupper, heriblandt en der skal arbejde for at beskytte naturen i området (se

<http://www.randers.dk/site.aspx?MenuID=3&Langref=1&Area=&topID=&ArticleID=21706&expandID=12&moduleID=>

Naturgenopretningen i Gudenådalen mellem Langå og Randers, hvor jeg er med i følgegruppen, skrider fortsat frem. Digebyggeriet i Hornbæk Enge er afsluttet i 2010, og der er lukket op for vandet til åen vest for motorvejen i efteråret 2010. Øst for motorvejen sker det i 2011.

Medlemmer af caretakergruppen ved Vorup Enge har i årets løb udført regelmæssige fugletællinger i hele Gudenådalen mellem Randers og Langå. Tællingerne er betalt af Randers Kommune.

Samsø Kommune – af Mogens Wedel-Heinen

Grønt Råd kom godt fra start d. 22. oktober 2009. Der afholdes 4 møder om året, hvoraf det ene er en ekskursion på øen.

Ekskursionen i 2010 blev afholdt d. 16. september og fokuserede på et kommende naturgenopretningsprojekt ved Tranebjerg Mose, kommunal vandløbsvedligeholdelse og pleje af fortidsminder og naturområder.

En arbejdsgruppe under Grønt Råd arbejder med offentlighedens adgang til naturen / stiforløb og markveje.

Ellers er det pt. Vand- og Naturplanerne, som i første omgang udarbejdes af medarbejdere i Århus Kommune for Samsø Kommune. Naturafdelingen på Samsø laver herefter indstillingen til politisk behandling.

Ved en gennemgang af "Natura 2000 Basisanalyse H51 Stavns Fjord" fandt jeg kun fejl ved Skarv-tallene, hvor der både var fejl ved flere antalsbeskrivelser og årstal. Disse er blevet rettet.

Jeg har på DOF's vegne været rådgiver ved arbejdet med Miljø- og konsekvensvurdering i forbindelse med godkendelse af flyvepladsen ved Stavns.

Det største projekt på fuglefronten var forårets tællinger af kolonirugende kystfugle. På 3 dage i maj 2010 kom jeg rundt til samtlige øer, rev og holme i og uden for Stavns Fjord med god hjælp af Samsøs Kommunes naturplejer, Peter Boll og Statens tilsynsførende, Jørgen Kleis Jørgensen.

Endvidere deltog Sten Asbirk i tællingerne på Kyholm, Lindholm og Vejrø – først og fremmest tælling af Tejst. Tællingerne viste blandt andet fine bestande af ynglende Havterne, Svartbag og Tejst, hvorimod det ser ud til, at både Splitterne og Dværgterne er forsvundet som ynglefugle i Stavns Fjord.

Dværgterner var lige tilbage i 2008 med 2 -3 ynglepar efter at have været forsvundet i 5 år. Måske et par i 2009, men ingen i 2010.

Ellers holder jeg næsten hver dag øje med fuglelivet på Samsø. Resultaterne kan ses både på DOF-basen og hjemmesiden "Samsøs Fugle":

www.samsofugle.dk

I juni 2010 udkom Leif Brauers bog "**Fugle på Samsø – før og nu**" på forlaget Books on Demand GmbH, København.

Silkeborg Kommune – af Andreas Winding

Det Grønne Råd i Silkeborg Kommune mødes nogenlunde fast 3 gange om året, og mindst et af møderne henlægges til forskellige områder af interesse ude i det fri, sidste år med besøg inkl. miljøudvalget ved Bølling Sø, Stenholt Mose og et par gårde i området, hvor forskellige emner diskuteredes.

Der er kommet skred i et større oplevelsesorienteret projekt med sammenhængende stiforløb fra Silkeborg til Ry, hvor der bl.a. også bliver plads til et nyt fugletårn på nordsiden af Birksø nordvest for Ry.

Slutteligt bør nævnes, at Søhøjlandet fostrede hele to levedygtige havørneunger i 2010. Det er naturligvis meget, meget glædeligt, at dét kan

lade sig gøre, mens vi jo desværre blot kan se på, at så meget andet går til i en sump af landbrugs- og andet industriaffald.

I løbet af året har Peter W. Just overtaget hvervet som lokalitetsansvarlig caretaker ved Salten Langsø, og Jacob Meier har overtaget hvervet som lokalitetsansvarlig for IBA'en omkring Bryrup.

Skanderborg Kommune – af Steen Hansen & Peter Lange

For første gang blev der afholdt Ørnens dag ved Skanderborg Sø. Et vellykket arr. hvor deltagerne fik se to havørne.

Det grønne råd i kommunen er veletableret og har møder 2-4 gange /år. Det er et passende antal, når dagsorden ikke er mere alvorlig. Det er nærmest en orientering fra kommunen til rådet, og det kunne være ønskeligt at vi i nogle af sagerne blev bragt på banen tidligere som medspillere. Skanderborg Kommune er meget flittige til at støtte og igangsætte grønne partnerskabsprojekter, og DOF Østjylland bidrager med viden til et projekt der skal rejse et fugletårn ved Tåstrup Sø. Projektet er desværre midlertidigt sat i stå pga. pengemangel.

Syddjurs Kommune – af Joy Klein og Kent Olsen

Mads og jeg har lavet et par fugleture: én til FVF-området ved Stubbe Sø (med god deltagelse) og én ved Ørnbjerg Mølle (med ringe deltagelse - det var vist nok for tidligt om morgenen).

Der er publiceret planer om at sætte to områder i kommunen under vand: Vænge Sø på Helgenæs og Termestrup Enge. Godkendelser er endnu ikke på plads, men mon ikke det bliver til noget? Så må vi holde øje med udviklingen af fuglelivet.

Vi er blevet kontaktet af folk der protesterer mod de planlagte vindmøller ved Kærende, men har ikke kunnet finde grunde til at afvise planerne pga. fugleforekomster i området.

I Fugleværnsfondens reservat ved Stubbe Sø, er formidlingstiltagene fortsat i løbet af 2010, og stiafmærkning, plancher og gangbro over den våde del af engen er nu på plads. Der er udgivet en folder om området, og en mere, om redekasser, er på vej. Der planlægges officiel indvielse af faciliteterne i løbet af foråret 2011. Arbejdsgruppen mødes fortsat i området hver måned, hvor 10-15 personer deltager. Der har været afholdt to ture i reservatet i 2010.

Nationalparken Mols Bjerge – det lykkedes DOF Østjylland at få en plads i Nationalparkrådet, hvor Kent Olsen nu repræsenterer DOF. Siden nedsættelse af rådet i april er der fra rådets side blevet arbejdet målrettet for at bringe natur længere op på dagsorden. Det har ikke været uden udfordringer, men i samarbejde med nationalparkbestyrelsen synes vi at have nået frem til konkrete ideer, der kan indskrives i nationalparkplanen. Der er ikke konkrete begebenheder, der kan fremhæves fra det forgangne år, da en stor del af

processen har handlet om de overordnede målsætninger frem for specifikke tiltag. DOF har naturligvis indsendt en række forslag til forvaltning af specifikke naturområder med henblik på at forbedre faktiske forhold for yngle- eller rastefugle generelt indenfor parkgrænsen, mens andre forslag endvidere har været decideret målrettet på en udvalgt art. Senest er det blevet arbejdet på et GIS tema med de bedste fuglelokaliteter indenfor nationalparken og det kan ses af alle besøgende på parkens hjemmeside (<http://nationalparker.naturstyrelsen.dk/Mols/>).

Århus Kommune – af Morten J. Hansen

Den gråvingede måge i Århus Havn har gennem året har været det største hit i Århus og i Østjylland. Billeder af fuglen kan f.eks. ses på

<http://aarhusbirder.blogspot.com/search/label/LokalNyt> .

Lokale fuglekiggere har sammen med Århus Kommunes naturvejleder forsat traditionen med åbent tårn ved Årslev Eng sø og Egå Eng sø, to gange hvert sted er det blevet til i årets løb.

Friluftsrådet arrangerede d. 21. august naturfestival ved Egå Eng sø, hvor DOF deltog og viste fuglene frem i opstillede teleskoper. Desværre var arr. ramt af både dårligt vejr og manglende omtale, så der mødte kun få besøgende op, men med lidt bedre omtale bør arr. blive en tilbagevendende begivenhed.

Der har været holdt 3 møder i det grønne råd, hvor et af møderne var en udflugt til Tåstrup Sø og Lillering Skov, hvor rådet hørte om fredningsforslaget "Harlev-fredningen", som DN i samarbejde med Århus Kommune har fremsat.

Fra vore egne rækker

Der har været afholdt 6 bestyrelsesmøder i 2010, alle på Sølyst. Bestyrelsen har i årets løb sagt farvel til Henrik Søndergaard (suppleant), der er flyttet til Nordjylland, og med udgangen af sin valgperiode ved denne generalforsamling stopper Christian Jordansen, efter to år i bestyrelsen. Christian har dog været aktiv i flere omgange og i alt er det blevet til 8 år i bestyrelsen i DOF Århus amt og DOF Østjylland. En stor tak til Christian, Henrik, og den øvrige bestyrelse for mange gode diskussioner og et godt samarbejde i 2010.